

DLACZEGO WARTO UWZGLĘDNIĆ MOTYWACJE OGRODNIKÓW W PLANOWANIU OGRODÓW W MIEŚCIE?

Wyzwania

W wielu europejskich krajach wzrasta popyt na miejskie ogrodnictwo; władze lokalne i organizacje działkowców odnotowały wydłużające się listy oczekujących, w niektórych przypadkach czas oczekiwania wydłużał się nawet do kilku lat zanim chętni otrzymali swój upragniony ogród. Wychodząc naprzeciw rosnącemu popytowi, władze lokalne wielu europejskich miast planują włączyć ogrody miejskie w plany zagospodarowania. Ideę tę wspierają urbaniści, architekci oraz architekci krajobrazu.

Mając na uwadze włączenie miejskich ogrodów do planów zagospodarowania, należy uwzględnić szeroki zakres motywacji oraz oczekiwań użytkowników ogrodów.

Co więcej, biorąc pod uwagę konflikty związane z wykorzystaniem ograniczonej przestrzeni w miastach, włączenie ogrodów miejskich do procesu planowania przestrzennego może być przeprowadzone tylko jeśli oczekiwania zostaną uwzględnione podczas planowania i projektowania ogrodów. Tylko taki proces może zapewnić pełny wachlarz funkcji i korzyści, które ogrody mogą dostarczać mieszkańcom miast.

Zdarza się, że niektóre już istniejące ogrody miejskie mają potencjał, który nie jest do końca wykorzystany. Zrozumienie motywacji i oczekiwań pozwoli usprawnić działanie ogrodu i lepiej dopasować go do oczekiwań użytkowników.

Wyzwanie które chcemy w tym miejscu przedstawić, to zintegrowanie i włączenie motywacji oraz oczekiwań użytkowników ogrodów do procesu planowania i projektowania.

Fot. 2 – Ogród Pla Buits, Barcelona. fot. Carolina Villar

Fot. 3 – Wygląd tradycyjnego rodzinnego ogrodu działkowego. Foto: Jeanne Pourias

Rekomendacje dla planistów i projektantów

Motywacje zmieniają się w czasie i są kształtowane przez osobiste zainteresowania i potrzeby, status społeczny, tło kulturowe, również przez czynniki zewnętrzne, należące do globalnych zagadnień takich jak kryzysy ekonomiczne czy katastrofy środowiskowe.

Główne motywacje wyrażane przez użytkowników ogrodów:

Produkcja żywności i niezależność

Użytkownikom zależy na wysokiej jakości, własnej tańszej żywności.

“Rzadko widuję w sklepie kapustę taką jak ta, którą sam wyhodowałem w ogrodzie” (ogrodnik z Paryża).

Zdrowie fizyczne i psychiczne

Ogród jest miejscem wypoczynku oraz sposobem na zachowanie dobrej formy fizycznej.

“Uważam, że ogród poprawia jakość życia; kiedy wracam po pracy zmęczony i zestresowany, kładę się po prostu na trawie i już jestem w zupełnie innym świecie” (ogrodnik z Oslo).

Wkład w środowiskowy, polityczny i ekonomiczny rozwój miasta

Działki są postrzegane jako źródło zbiorowych działań, wspierających powrót życia miejskiego na treny zaniedbane.

“To są miejsca w których możemy działać, a nie tylko być biernymi obserwatorami jak np. w parkach” (ogrodnik z Barcelony).

Zacieśnianie relacji społeczno-kulturowych

Uważa się że ogrody wzmacniają więzi społeczne i zacieśniają kontakty międzysąsiedzkie.

“To nie tylko uprawa roślin; to także kontakt z innymi ludźmi” (ogrodnik z Paryża).

Uczenie się i przekazywanie wiedzy

Ogródki są postrzegane jako obszar do zdobywania i dzielenia się wiedzą przez ludzi o różnych profilach społecznodemograficznych i społecznoekonomicznych.

“Przychodzę tu z wnukami by im pokazać skąd bierze się fasolka” (ogrodnik z Barcelony).

Rekreacja, hobby i samorealizacja

Ogrodników cieszy przebywanie na zewnątrz, wśród przyrody, spędzanie wolnego czasu w aktywny, produktywny sposób.

“Tu dopiero czuję że żyję. Ogród to miejsce gdzie warto żyć” (ogrodnik z Nitry)

Dowiedz się więcej

Przydatne linki

<http://www.urbanallotments.eu/>

Publikacje

Calvet-Mir, L., March, H., Nordh, H., Pourias, J., Čakovská, B. Motivations behind urban gardening: “Here I feel alive”. In: Bell, S. et al. (2016) *Urban Allotment Gardens in Europe*. London: Routledge. 320-341

Pourias, J., Aubry, C., & Duchemin, E. (2016). Is food a motivation for urban gardeners? Multifunctionality and the relative importance of the food function in urban collective gardens of Paris and Montreal. *Agriculture and Human Values*, 33(2), 257-273. <http://doi.org/10.1007/s10460-015-9606-y>

Camps-Calvet M., Langemeyer J., Calvet-Mir L., Gómez-Baggethun E., March H. 2015. Sowing resilience and contestation in times of crises: The case of urban gardening movements in Barcelona. *Partecipazione e Conflitto. The Open Journal of Sociopolitical Studies* 8(2): 417-442

Fot. 4 – Ogród działkowy typu produkcyjnego. fot. Maria Bíhuňová and Barbora Čakovská

Fot. 5 – Ogród działkowy Etterstad, Oslo. fot. Helena Nordh

Przesłanie do projektantów

Zanim rozpocznie się proces projektowania...

- Należy mieć na uwadze to, że projekt przestrzenny poszczególnych działek wpływa na sposób ich późniejszego użytkowania. Na przykład często myślimy o działkach w układzie kwadratów lub prostokątów, tymczasem na wierzchołkach działek w kształcie trójkątów można wyznaczyć wspólne miejsce spotkań lub miejsce na domek do przechowywania narzędzi.
- Ogrody powinny dostarczać ich użytkownikom szerokiej możliwości do realizacji różnych potrzeb.
- Zrozumienie motywacji użytkowników ogrodów daje pewność że ogród jest zgodny z ich oczekiwaniami i współgra z potrzebami otoczenia.
- Ogrody powinny być elastyczne, by można je dostosowywać do zmieniających się potrzeb indywidualnych użytkowników oraz grup, a także szerzej do zmieniających się oczekiwań rozwijającego się społeczeństwa.

Porady dla projektantów

- Należy aktywnie włączyć użytkowników ogrodów do procesu projektowania oraz wcielania projektu w życie.
- Należy poznać przyszłych użytkowników; zapytać ich o oczekiwania i motywacje.
- Jeśli nie są znani przyszli użytkownicy ogrodu, należy skontaktować się z działkowcami innych ogrodów.

- Należy uwzględnić różne typy istniejących ogrodów – działkowe, społeczne, kolektywne, szkolne i czerpać inspiracje z ich doświadczeń.
- W obrębie ogrodu działkowego należy wydzielać działki różnego typu i wielkości, by dostosować je do możliwości zarówno tych użytkowników, którzy mają wystarczająco siły i czasu na uprawianie dużego ogrodu ale również tych, których zadowoli mała działka. Wspólnie uprawiane ogródki mogą być dobrą opcją dla początkujących, podczas gdy inni będą preferowali działki indywidualne.
- Należy również wyznaczyć teren na inne działania niż uprawianie ogrodu – miejsce na grill, piknik oraz inne formy społecznej aktywności.
- Należy przedłożyć prostotę nad wyrafinowanie – użytkownicy sami zindywidualizują przestrzeń.
- Ogród powinien być możliwie dostępny. Należy wziąć pod uwagę likwidację przeszkód, które mogłyby wykluczyć niektóre osoby z jego użytkowania, projektując np.: wyniesione rabaty, podjazdy i toalety zgodnie z potrzebami osób niepełnosprawnych.

Dowiedz się więcej

Studium przypadku

„Jardin des Bordes” jest miejskim ogrodem znajdującym się na terenie parku „La Plaine des Bordes”, blisko Chennevières- sur-Marne, w regionie paryskim. Został założony w 2004 i skupia zarówno indywidualne jak i wspólnie uprawiane działki różnej wielkości. Jedną ze wspólnych działek służy jako miejsce treningowe dla początkujących. Domki na narzędzia są użytkowane wspólnie przez kilku ogrodników. Ogród posiada również świetlicę i zacięny trawnik ze stołem i krzesłami – miejsca służące organizacji wspólnych spotkań i wydarzeń.

Fot. 6 i 7 – Jardins des Bordes - Plan i zdjęcie.
Fot. AC Daniel

AUTORZY

Jeanne Pourias¹, UMR SAD-APT AgroParisTech – INRA, Francja

Barbora Čákovská, Slovak University of Agriculture w Nitrze, Słowacja

Hug March, Internet Interdisciplinary Institute (IN3), Universitat Oberta de Catalunya, Hiszpania

Helena Nordh, The Norwegian University of Life Sciences, Aas, Norwegia

Laura Calvet-Mir, IN3, Universitat Oberta de Catalunya | ICTA, Universitat Autònoma de Barcelona

¹adres do korespondencji: jeanne.pourias@agroparistech.fr

TŁUMACZENIE

Lidia Poniży Zakład Geografii Kompleksowej Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu lidkap@amu.edu.pl

SERIA INFO | WYD 1 WER. POLSKA | DATA PUBLIKACJI ON-LINE: 1 GRUDNIA 2016

COST (Europejski Program Współpracy Naukowo-Technicznej) jest europejskim ogónoeuropejskim, międzyrządowym programem ramowym, którego zadaniem jest umożliwienie wielopłaszczyznowej współpracy naukowo-technicznej, pozwalającej na zespołowe rozwijanie nowych pomysłów i inicjatyw, a tym samym przyczynianie się do wzmocnienia potencjału badawczego i innowacyjnego w Europie.

www.cost.eu

COST jest finansowany przez Program Ramowy Unii Europejskiej Horizon 2020

Podziękowania

Ta broszura jest oparta na wynikach pracy zespołu COST TU1201 Miejskie Ogrody Działkowe w miastach europejskich, finansowanego przez Europejski Program Współpracy w Dziedzinie Badań Naukowo-Technicznych COST (European Cooperation in Science and Technology)

Dołącz do nas

<https://www.facebook.com/groups/825421310826607/>